

DEVLET KAPİTALİZMİ:

*Tarihsel Süreç, Kuramsal Tartışmalar
ve Uygulamalar*

Derleyenler:

Gülenay Baş Dinar

Serap Durusoy

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Devlet Kapitalizmi:

Tarihsel Süreç, Kuramsal Tartışmalar ve Uygulamalar

Derleyenler: Gülenay Baş Dinar, Serap Durusoy

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2022 Mart, Ankara

ISBN No: 978-625-7424-33-2

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Ankamat Matbaacılık Sanayi Tic.Limited Şirketi

Sertifika No: 46700

1344. Cadde No: 60

İvedik Organize Sanayi Bölgesi

Yenimahalle – ANKARA

Tel: (0.312) 394 54 94 – 95

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

DEVLET KAPİTALİZMİ:

*Tarihsel Süreç, Kuramsal Tartışmalar
ve Uygulamalar*

İçindekiler

ÖNSÖZ 7

BİRİNCİ BÖLÜM **KAPİTALİZM VE DEVLET: KURAMSAL TARTIŞMALAR**

LİBERALİZM VE DEVLET: TEORİK VE TARİHSEL BİR İNCELEME 15
MUAMMER KAYMAK

MARKSİST DEVLET KURAMI 103
VEDAT ULVİ ASLAN

DEVLET KAPİTALİZMİNİ ANLAMAK: DENEYİMLER VE TARTIŞMALAR 139
GÜLENAY BAŞ DİNAR

DEVLET KAPİTALİZMİ VE KAMULAŞTIRMANIN SINIFSAK KULLANIMI 169
ALİ SOMEL

İKİNCİ BÖLÜM **GÜNÜMÜZDE DEVLET KAPİTALİZMİ: DENEYİMLER, TARTIŞMALAR**

YENİ DEVLET KAPİTALİZMİ KÜRESEL KAPİTALİZME MEYDAN MI OKUYOR? 197
SERAP DURUSOY

DEVLET KAPİTALİZMİNİN YÜKSELİŞİ: ULUSAL VARLIK FONLARI VE TÜRKİYE VARLIK
FONU UYGULAMASI 217
AHMET BURÇİN YERELİ
İLKER YAMAN

ENERJİ SEKTÖRÜNÜN YENİDEN YAPILANMASI, SERBESTLEŞME POLİTİKALARI VE
ENERJİ SEKTÖRÜNDE DEVLETİN ROLÜ 255
İŞİL ŞİRİN SELÇUK

YEŞİL EKONOMİ VE DEVLET KAPİTALİZMİ: NEOLİBERAL KAPİTALİST YEŞİL KEYNESÇİ
DEVLET EKOLOJİK KRİZLERE ÇÖZÜM MÜDÜR? 281
NAHİDE KONAK
AYŞE YÜCEL

ÖNSÖZ

Devlet tarih boyunca sosyal ve ekonomik hayatın önemli bir aktörü olmuştur. Devlet müdahalesinin araçları ve alanları sosyal algılarla ve politik kurumlarla bağlantılı olarak zaman içinde önemli ölçüde değişmiştir. Bu müdahaleler gerek teknik (ekonomi politik araçların kullanılması açısından) gerekse politik açıdan (devlet müdahalesi ile kimin çıkarlarına hizmet edildiği açısından) oldukça farklı özelliklere sahiptir. Bu nedenle, devletin ekonomik hayata müdahale biçimleri incelenirken Dünya ekonomisinin içinde bulunduğu durumun ve dönemin politik koşullarının da göz önünde bulundurulması gerekir.

Nitekim 2008 Krizi sonrasında oluşan ekonomik ve politik koşullardaki değişim devletin ekonomik hayata müdahale biçimine ilişkin tartışmaların yeniden yoğunluk kazanmasına neden olmuştur. Kriz sonrası dönemde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin çoğunluğunda devletin ekonomiye yaptığı müdahaleler ve devlet mülkiyetli ya da devlet yönlendiriciliğindeki şirketlerin çoğalması devlet kapitalizmi kavramını yeniden gündeme taşımıştır. Devlet kapitalizmi uygulamaları günümüzde ekonomik ve politik açıdan uluslararasındaki ilişkilere yön vermekle birlikte kavrama dair görüş birliği bulunmamaktadır.

Günümüzde devlet kapitalizmi olarak tanımlanan uygulamaların anlaşılabilmesi için öncelikle kapitalizm ve devlet arasındaki ilişkinin iyi anlaşılması gerekmektedir. Bu çerçevede bu kitabın amacı kapitalizmin işleyişinde devletin rolüne ilişkin kuramsal ve uygulamalı çalışmalar ekseninde devlet kapitalizminin yükselişinin nedenlerini sorgulamaktır. Bu amaç doğrultusunda kitap iki ana bölümden oluşmaktadır. *Kapitalizm ve Devlet: Kuramsal Tartışmalar* başlıklı ilk bölümde kapitalizm ve devlet arasındaki ilişki sorgulanacaktır. Bu bölümde, liberal ve Marksist teorilerin devlete bakışı, devlet kapitalizminin tarihsel dönüşümü ve kamulaştırmanın sınıfsal kullanımını ele alan kuramsal tartışmalar yer almaktadır. *Günümüzde Devlet Kapitalizmi: Uygulamalar, Deneyimler, Tartışmalar* başlıklı olan ikinci bölümde ise çağdaş dünyada etkili olan devlet kapitalizmi uygulamalarını ele alan ve bu uygulamaların kapitalist sistem içindeki işlevini sorgulayan çalışmalar yer almaktadır.

Birinci bölümün ilk yazısı Muammer Kaymak tarafından kaleme alınan *Liberalizm ve Devlet: Teorik ve Tarihsel Bir İnceleme* başlıklı yazıdır. Liberalizm ve devlet arasındaki ilişkinin teorik ve tarihsel açıdan ele alındığı bu yazıda, Kaymak öncelikle klasik liberalizmin ana ilkelerinin oluşumu ile sonuçlanan tarihsel sürecin ana hatlarını özetlemekte; bu bağlamda 18. yüzyılda

İngiltere ve Fransa'da devlet - piyasa ilişkilerini kavramada anahtar kavramlar olarak öne çıkan *görünmez el* ve *laissez faire* kavramlarının tarihsel ve entelektüel arka planını ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra, yazar 19. yüzyılda İngiltere'de klasik politik ekonomi ve Benthamcı faydacılığın işbirliği ile liberal ekonomi ve liberal devletin oluşumunu incelemekte; böylelikle 19. yüzyıl liberalizminin düşünsel kılavuzu olan klasik politikinin iç evrimine odaklanmakta ve bu okulun yerini neoklasik okula bırakmasıyla devlet ve piyasa ilişkilerinin kavramsallaştırılmasındaki süreklilik ve kırılmaları vurgulamaktadır. Ayrıca yazar, 20. yüzyılda iki savaş arası dönemde devlet ekonomi ilişkilerinde liberalizmin büyük bir yara alması ile sonuçlanan gelişmelere vurgu yaparak savaş sonrası dönemin müdahaleci liberalizminin düşünsel temellerine vurgu yapmaktadır. Yazının son bölümünde ise 1970'lerden itibaren liberalizmin köktenci bir versiyonu olarak ortaya çıkan neoliberalizmin, düşünsel kökenlerinden hareketle devlet-piyasa-toplum üzerine görüşlerinin bir değerlendirmesini ortaya koymakta ve bu düşünsel çerçeveye dayanarak gerçekleştirilen reformların iktisadi ve siyasi alanda nasıl bir dönüşüme yol açtığını tartışmaktadır.

Vedat Ulvi Aslan, *Marksist Devlet Kuramı* başlıklı çalışmasında Marx'ın büyük eseri *Kapital*'i dayanak noktası olarak *Kapital*'in genel olarak kabul edilen aksine doğrudan iktisadi düzleme ilişkin bir çözümleme değil, iktisadın ne olduğuna ve neyin biçimi olduğuna ilişkin bir çözümleme olduğu saptamasından hareket etmektedir. Bu bağlamda, Marksist bir kuramsal çözümlemede devletin, sömürü ilişkisinin yeniden üretimi bağlamına yerleştirilmesi, bunun için de sömürünün toplumsal doğasının tarihsel bağlamında tanımlanması gerektiğine dikkat çeken Aslan, Marksist bir devlet kuramının sahip olması gereken özellikleri dört başlıkta sıralamaktadır. Bunlardan birinci özellik, devleti kapitalist üretim ilişkileri bağlamında ele almanın gerekli olmasıdır. İkincisi, devletin sınıfsal ilişkiler bağlamında ele alınması ve bir egemenlik aygıtı olarak tanımlanmasıdır. Üçüncü olarak, kapitalist toplumun, esas olarak, sermaye ilişkisi temelinde tanımlanması ve dördüncü olarak kapitalist üretim ilişkilerinin iki gerçekleşme düzeyine sahip olmasıdır. Bu dördüncü özellikle ilgili olarak Aslan, ekonomi olarak görünen düzeydeki ilişkilerin yeniden üretiminin kendine özgü bir mantığa sahipmiş gibi görünse de, aslında bütün olarak toplumsal yapı, sermaye ve emek ilişkisinin tarihsel olarak yeniden üretilmesine bağlı olduğunu vurgulamaktadır. Aslan, bu dört özellikten hareketle devletin kapitalist toplumsal ilişkiler içindeki varlığının ve işlevlerinin, bu ilişkiler temelinde açıklanması gerektiğine dikkat çekmektedir. Devlet, bu ilişkiler temelinde şekillenmekte ve belirli dolaylımlar aracılığıyla, kapitalist sömürü ilişkisinde egemen sınıfın bir aracı olmaktadır.

Gülenay Baş Dinar, *Devlet Kapitalizmini Anlamak: Deneyimler ve Tartışmalar* başlıklı çalışmada on dokuzuncu yüzyılın sonundan yirmibirinci yüzyıla kadar devletin iktisadi hayata yaptığı müdahale biçimlerinden hareketle devlet

kapitalizmine ilişkin farklı tanımlamaları incelemiş ve bu dönemde uygulanan devletçi politikalar arasındaki farklılıklardan hareketle devlet kapitalizmi kavramına yüklenen anlamların sermaye birikiminin gereklilikleri doğrultusunda zaman içerisinde nasıl değiştiğini ortaya koymuştur. Yazar, öncelikle devlet kapitalizmi kavramının ilk olarak on dokuzuncu yüzyıl sonlarındaki erken Marksist tartışmalarda ve Sovyetler Birliği'ndeki ekonomik yapıyı tanımlamak üzere nasıl kullanıldığı ile ilgili tartışmalara değindikten sonra devlet kapitalizmi kavramının yirminci yüzyılda kapitalist toplumdaki devlet müdahalelerini tanımlamak üzere kullanıldığına dikkat çekmiştir. Bu bağlamda yazar, İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde refah devleti kapitalizmi ve tekelci devlet kapitalizmi gibi tanımlamalar ekseninde devletin ekonomiye yaptığı müdahalelerin genişlemesinin nedenlerini tartışmıştır. Bunun yanı sıra, Doğu Asya'nın geç sanayileşen ülkelerinde devlet müdahalesinin bir kalkınma stratejisi olarak kullanıldığına; 1980'lerden itibaren neoliberalizmin yükselişi ile birlikte -liberallerin ileri sürdüğünün aksine- devletin sermaye birikim sürecinde daha etkin bir rol oynamaya başladığına ve bu sürecin 2008 krizi döneminde de devam ettiğine dikkat çeken Baş Dinar, bu tarihsel süreçten hareketle devlet kapitalizmi kavramının oldukça belirsiz bir anlama sahip olmasının nedenlerini tartışmıştır. Bu bağlamda, yazar, farklı ideolojik görüşe sahip yazarların devlet kapitalizmi kavramına farklı anlamlar yüklemesinin kavramın tanımlanmasını ve anlaşılmasını oldukça güç hale getirdiğine dikkat çekmektedir. Ayrıca yazar, kavramın farklı zamanlarda ve farklı ülkelerde uygulanan devlet müdahaleciliğini betimlemek üzere kullanılmasının da devlet kapitalizmine ilişkin kavram karmaşasını artırdığını vurgulamaktadır. Baş Dinar, çalışmasında devlet kapitalizmine dair sözkonusu kavramsal muğlaklığın kapitalist sistem içinde devlet müdahalesinin sermaye birikim sürecinin sözkonusu dönemdeki gereksinimlerine bağlı olarak değişmesinden kaynaklandığını savunmaktadır.

Ali Somel, *Devlet Kapitalizmi ve Kamulaştırmanın Sınıfsal Kullanımı* başlıklı yazısında devlet kapitalizmi tartışmalarıyla ilişkili olarak Lenin'in ortaya koyduğu analitik çerçeveden hareketle kamulaştırma uygulamasının farklı dönemlerde kazandığı karakterleri genel hatlarıyla incelemekte ve tasnif etmektedir. Lenin'in analitik çerçevesinin sadece sosyalizm deneyimini kapitalizmden ayırmak için değil kapitalizmin kendi gelişimi içinde farklı dönemlerdeki uygulamaları ayırmak için de kullanışlı olacağını ileri süren Somel, devletin ekonomiyi yönetmede kullandığı araçların, biçimsel olarak değil ancak sınıf mücadelesinin tarafları ve özneleri bağlamında değerlendirilerek tasnif edilebileceğine dikkat çekmektedir. Lenin'in sosyalizme geçiş sürecinde devlet kapitalizmini, mülk sahibi sınıflar arasındaki çelişkileri işçi sınıfının siyasal çıkarları doğrultusunda yönlendirebilmek için verilmiş bir ekonomik taviz olarak gördüğüne vurgu yapan Somel, devlet kapitalizmi kapsamında tarif edilen işlevlerin işçi sınıfı mücadelesinin siyasi olarak geri çekildiği "serbest-

lik” ortamında krizlerle kızışan emperyalist rekabette yeni işlevler kazanabildiğini ve bazen de, sosyalizmdeki tersine, sınıflar m¼cadelesindeki tırmanış karşısında sermaye sınıfının siyasal egemenliğini korumak için işçi sınıfına verilmiş bir ekonomik tavize d¼n¼řt¼đ¼n¼ ileri s¼rmektedir. Somel’e g¼re, siyasal y¼nden kapitalizmde bir istisna, sosyalizmde ise bir kaide olan kamulaştırma eylemi, Lenin’in analitik çerçevesinin yokluğunda t¼m “devlet kapitalizmi” ¼rneklerini biçimsel olarak benzeştirmenin bir aracı olmuştur. Bu noktada, Somel devlet kapitalizmi ¼rneđi olarak sunulan uygulamaların ve kamulaştırmaların tarihsel çeşitliliğinin, ancak sınıflar m¼cadelesi ve onun ¼znelerinin devletle ilişkisi bakımından incelendiğinde mekanik yaklaşımlara d¼ř¼lmeden tasnif edilebileceğini ileri s¼rmektedir. Bu bağlamda, Somel kamulaştırmaların bir kapitalist restorasyon aracı olarak değil Lenin’in ifade ettiği gibi m¼lk sahibi sınıfların işçi sınıfı tarafından tasfiyesi amacıyla kullanılmasını ve kamulaştırmaların bir merkezi planlama programına bağlı y¼r¼t¼lmesinin gerekliliğini savunmaktadır. Ç¼nk¼ Somel’e g¼re, kamulaştırılan işletmelerin ve devletleştirilen sekt¼rlerin piyasa ilişkilerinden kalıcı olarak kopartılması ancak planlama yoluyla m¼mk¼nd¼r.

Çalışmanın ikinci b¼l¼m¼ Serap Durusoy tarafından yazılan *Yeni Devlet Kapitalizmi K¼resel Kapitalizme Meydan mı Okuyor?* başlıklı çalışma ile başlamaktadır. Durusoy devlet kapitalizmi uygulamalarının kapitalizmin krizine ç¼z¼m olup olamayacağı sorusu üzerinden, yeni devlet kapitalizminin k¼resel kapitalizm ¼zerindeki olası etkilerini irdelemektedir. Bu bağlamda, yazar ¼ncelikle 2008 krizi sonrası d¼nemde devlet kapitalizminin y¼kseliřine neden olan gelişmeleri ele almış; daha sonra ise devlet m¼dahalesinin biçim değişikliğinin ve ekonomi ¼zerindeki politik denetiminin yeniden artırılmasının nedenlerini irdelemiştir. B¼yle bir bağlamdan hareketle, “y¼kselen devlet kapitalizmi kapitalist barışı gerçekteleştirebilecek mi?” sorusu üzerinden k¼resel piyasa ekonomisinin s¼rd¼r¼lebilir olup olmadığını tartışmıştır. Durusoy, bu analizin sonucunda k¼resel kapitalizmin temel bir bileşeni olan devletin bu denli etkin olmasının kapitalist bir barışın oluşumunu engellediğini ileri s¼rmektedir. Devletin piyasalarda baş akt¼r haline gelmesinin k¼resel kapitalizmle ve serbest piyasa ideolojisi ile çeliştiğine dikkat çeken Durusoy, kriz sonrasında gelişmiş ¼lkelerdeki h¼k¼metlerin başlangıçta aldıkları m¼dahaleci ¼nlemlerin ekonomiyi tekrar rayına sokmak ¼zere uygulanan geçici politikalar olarak d¼ř¼n¼le de, bu politikaların zamanla alanını genişleterek piyasa ekonomisinin serbest ve rekabetçi bir Şekilde işlemesini engellediğini ileri s¼rm¼řtir. Yazar, bu saptamadan hareketle k¼resel kapitalizmde devletin artan etkinliğinin kapitalizmde bir zemin kayması yaratmasının kaçınilmaz olduğunu vurgulamakla birlikte; bu gelişmelerin kapitalist sistemin sonunu getireceği yolundaki g¼r¼ř¼ de fazlaca karamsar bulmaktadır.

Ahmet Burçin Yereli ve İlker Yaman *Devlet Kapitalizminin Y¼kseliři: Ulusal Varlık Fonları ve T¼rkiye Varlık Fonu Uygulaması* başlıklı çalışmasında devlet

kapitalizminin günümüzdeki en yaygın uygulama alanlarından biri olan ulusal varlık fonlarının gerek dünya'daki gerekse Türkiye'deki uygulamalarının sonuçlarını tartışmaktadır. Ulusal varlık fonlarının 2000'li yıllardan itibaren giderek yaygınlaştığına dikkat çeken Yereli ve Yaman, her ne kadar neoliberal bir düzlemde savunulsa da ulusal varlık fonlarının gerçekte politik amaçların ve bürokratlarca belirlenen stratejik hedeflerin gerçekleştirilme aracı olarak kullanıldığına dikkat çekmektedir. Yereli ve Yaman'a göre, devlet kapitalizmi ekseninde devletin piyasalarda aktif bir oyuncu olmak istemesinin ardında; serbest piyasa mekanizması ile devletin gücünü birleştirmek suretiyle politik getiriye maksimize etme arayışı yatmaktadır. Devlet kapitalizminde piyasaların bir araç haline geldiğini ve siyasi iktidarın gücünün artırılmasının temel hedef olduğunu vurgulayan yazarlar, bu uygulamaların ekonomik ve politik yozlaşmaya yol açarak serbest piyasa ekonomisine zarar verdiği saptamasında bulunmaktadır. Bu çerçevede, Yereli ve Yaman'a göre, devlet kapitalizminde ulusal varlık fonları, sisteme hizmet eden diğer araçlardan veya kaynaklardan elde edilen karların yatırıma dönüştürülmesinde önemli bir rol üstlenmekle birlikte, siyasi iktidarların etki alanını genişletmek veya stratejik sektörlerden hisseler satın alarak yeni bilgileri ülkelere getirmek gibi politik amaçlar için de kullanılmaktadır. Yazarlar, böyle bir yapı içerisinde ulusal varlık fonlarının ekonomik amaçlardan hızla uzaklaşarak piyasa kapitalizmi ile çelişkiye düştüğünü; bu bağlamda serbest piyasa aktörlerinin bu tür fonlarla rekabet edememesi nedeniyle piyasalarda etkinsizliklere yol açtığını belirtmektedir. Bunların yanı sıra, yazarlar, Türkiye'de 2016 yılında Türkiye Varlık Fonu'nun kurulması ile birlikte devlet kapitalizminin Türkiye'de kurumsal temellerinin atıldığına dikkat çekmekte ve her ne kadar Türkiye'nin kalkınmasında önemli bir rol alabilme potansiyeline sahip olsa da serbest piyasa ekonomisi ile çelişen bir takım sonuçların ortaya çıkma olasılığını detaylı bir şekilde tartışmaktadır.

Işıl Şirin Selçuk *Enerji Sektörünün Yeniden Yapılanması, Serbestleşme Politikaları ve Enerji Sektöründe Devletin Rolü* isimli çalışmasında 1980'li yıllardan sonra enerji piyasasındaki değişimi özellikle elektirik ve doğalgaz piyasaları özelinde incelemiştir. Bu yıllarda enerji piyasasında yer alan dönüşümün temelinde serbestleşme politikaları olduğuna dikkat çeken Selçuk, bir takım veriler ışığında her ne kadar rekabete dayalı düzenlemeler yapılmış olsa da günümüzde enerji sektöründe devletin kilit bir role sahip olmaya devam ettiğini ileri sürmektedir. Bunun yanı sıra, Selçuk, serbestleşme politikalarının yoğunlaştığı ağ sektörlerinde verilerin daha detaylı incelenmesiyle bu politikaları ilk uygulayan ve savunan Birleşik Krallık ve Şili gibi ülkelerde rekabetçi piyasalara dair kanıtlar bulunmakla birlikte, sonradan bu politikaları uygulayan ülkelerin aslında beklenen kadar serbest piyasa yapısına sahip olmadığına dikkat çekmektedir. Bu anlamda, Selçuk çoğu ülkede serbestleştiği düşünülen elektrik ve gaz iç piyasalarında halen devlet müdahalesini gözlemlemenin mümkün olduğu ve bu durumun serbestleşme politikaları uygulansa dahi

devletin sektörde etkinliğini sürdürdüğü anlamına geldiği saptamasında bulunmaktadır. Selçuk'a göre, 2000'li yılların ilk yarısına kadar enerji piyasalarının serbestleşmesi bu sektörde büyük yapısal değişikliklere neden olsa da günümüzde ulusal güvenlik ve krizlere karşı dayanıklılık vb. nedenlerle devlet beklenenden daha baskın olarak sektörde yer almaktadır. Tarihsel olarak Avrupa Birliği'nin kuruluş amacının kalbinde enerji birliği entegrasyonu olduğu hatırlatılmasında bulunarak, yazar bu durumun AB için daha da çarpıcı olduğuna dikkat çekmektedir. Bu görüşü desteklemek üzere, eski AB üyesi Birleşik Krallık ve Hollanda dışında incelenen diğer AB ülkelerinde devletin enerji piyasasında baskın bir role sahip olduğunu bir takım verilerle ortaya koymaktadır.

Nahide Konak ve Ayşe Yücel "*Yeşil Ekonomi ve Devlet Kapitalizmi: Neoliberal Kapitalist Yeşil Keynesçi Devlet Ekolojik Krizlere Çözüm müdür?*" başlıklı çalışmalarında 2007-2009 ekonomik kriz dönemi ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNEP), Dünya Bankası (WB) ve İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD) kuruluşlarınca gündeme getirilen "yeşil ekonomi" söylem ve stratejilerini analiz etmiş ve aynı kuruluşlarca yeşil ekonomiye geçişte devletlere önerilen ekonomi politikalarını ve spesifik olarak Türkiye'nin bu konuda yaptığı atılımları değerlendirmiştir. Yazarlar yaptıkları analizin sonucunda 2009 krizine piyasa temelli ve ekonomik büyüme odaklı stratejiler sunan yeşil ekonomi anlayışının kapitalist sistemi sorgulamaması nedeniyle neoliberal kapitalist sistemin devamlılığını sağlama misyonunu devam ettirdiğini ileri sürmüştür. Bunların yanı sıra, neoliberal piyasa ve büyüme temelli ekonominin çevre ve iklim politikalarını da şekillendirmekte olduğuna dikkat çeken yazarlar, sürdürülebilir kalkınmanın sosyal (eşitsizlik, demokratik katılım, insan hakları, uluslararası adalet ve bunun gibi) ve ekolojik boyutunun oldukça geri planda kaldığını vurgulamıştır. Bu çerçevede, Konak ve Yücel, yeşil ekonominin politik araçları olarak ön plana çıkan yenilenebilir enerji kaynaklarının yatırıma açılması ve karbon piyasaları aracılığıyla bu mantığın küresel ölçekte dolaşıma sokulmasının ancak devlet aracılığıyla gerçekleştirilebilmesi nedeniyle Keynesçi devletin "kolaylaştırıcı" olarak geri çağırıldığı saptamasında bulunmuştur. Bu saptamadan hareketle yazarlar "devletçiliğin yeşillenmiş hali" olarak betimledikleri Yeşil Keynesçi devletçiliğin, kapitalist birikim sürecinin devamlılığını sağlamak üzere biçimlendirildiğini ileri sürerek, bu sistemin ekolojik krizi daha fazla körüklemeye potansiyeline sahip olduğunun altını çizmiştir.

Gülenay Baş Dinar
Serap Durusoy